

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4214 від 13.10.2020
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо виконання функцій з конвоювання»

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, «є розвиток спроможності Національної гвардії України здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, у тому числі під час їх екстрадиції, а також надання повноважень з конвоювання Національній поліції України».

Відповідно до вказаної мети законопроектом пропонується, шляхом внесення змін до законів України «Про Національну гвардію України» та «Про Національну поліцію», розширити повноваження Національної гвардії України (далі – НГУ) та Національної поліції України (далі – НПУ), поклавши на них обов'язки у сфері конвоювання. Зокрема, вказані функції з конвоювання включаються до основних функцій і обов'язків НГУ (див. п. 21 ч. 1 ст. 2, п. п. 23 і 24 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про Національну гвардію України» в редакції проекту), військовослужбовці НГУ наділяються відповідними правами здійснювати превентивні та поліцейські заходи примусу (див. п. 1 ч. 1 ст. 13, ч. 2 ст. 17, ч. 2 ст. 18 Закону України «Про Національну гвардію України» в редакції проекту) і одночасно виключаються положення розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» вказаного Закону, де такі самі функції НГУ закріплені на тимчасовій основі.

Крім того, ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» доповнюється новим п. 32, де НПУ надаються повноваження щодо конвоювання осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, взятих під варту, обвинувачених, засуджених до арешту або позбавлення волі на певний строк, а також охорони їх у залі суду.

Головне управління, проаналізувавши законопроект, вважає за доцільне висловити наступні зауваження та пропозиції.

1. У поданому законопроекті передбачається, що НГУ відповідно до покладених на неї законом завдань та функцій зобов'язана здійснювати конвоювання (доставляння) осіб, узятих під варту та/або засуджених до арешту, позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, у тому числі під час їх екстрадиції, а також забезпечення охорони осіб, узятих під варту та/або засуджених до арешту, позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, під час судових засідань у судах; брати участь у розшуку, переслідуванні і затриманні осіб, узятих під варту та/або засуджених до арешту, позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, які втекли з-під варти (п. 21 ст. 2, п. п. 23, 24 ч. 1 ст. 12 Закону України «Про Національну гвардію України» у редакції проекту).

Тим самим, по суті змінюється законодавчо встановлена концепція щодо визначення суб'єкта, уповноваженого здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до окремих видів покарань, до судів, перелік яких визначається Міністром внутрішніх справ України, та відповідних установ виконання покарань, попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, а також охорону їх у залі суду; конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі під час їх екстрадиції. Адже наразі передбачено, що ці функції повинен виконувати інший суб'єкт, ніж НГУ, а остання продовжує виконувати зазначені функції виключно до визначення на законодавчому рівні вказаного суб'єкта (див. п. 3-1 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Національну гвардію України»).

На наш погляд, така пропозиція потребує додаткової аргументації у супровідних документах до проекту. Адже у пояснювальній записці єдиним аргументом на користь пропонованих змін слугує те, що «визначення функцій з конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, у тому числі під час їх екстрадиції, а також охорони їх у залі суду як однієї з основних функцій Національної гвардії України, дозволить модернізувати з урахуванням пропозицій Європейського Суду з прав людини та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини матеріально-технічну базу для реалізації зазначених функцій та наблизити її до європейських стандартів, покращити якість виконання військовослужбовцями Національної гвардії України зазначених завдань». При цьому, жодних посилань на конкретні рішення Європейського Суду з прав людини та пропозиції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у законопроекті не наводиться.

2. Звертаємо увагу, що у процесі охорони судових установ і осіб, взятих під варту, крім НГУ (і як запропоновано у проекті – НПУ), задіяна ще і Служба судової охорони (далі – ССО). Зокрема,

відповідно до ст. 160 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» «підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, *забезпечення у суді безпеки учасників судового процесу здійснює Служба судової охорони*».

З огляду на це вважаємо, що наявність декількох структур, задіяних в одному процесі, може призвести до негативних випадків під час судових засідань¹.

Загалом, на наш погляд, є сенс розглянути доцільність передачі в майбутньому функцій конвоювання до ССО², але закріплення цих функцій за НГУ в Законі на постійній основі суттєво ускладнить цю можливість.

3. Відповідно до п. 12 ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Національну гвардію України» (у редакції проекту) військовослужбовцям НГУ надається *право проводити обшук осіб, узятих під варту та/або засуджених до арешту, позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі, огляд їх речей і вилучати заборонені речі, предмети і документи та передавати їх в установленому порядку. Особистий обшук проводиться особами однієї статі із особами, узятими під варту та/або засудженими до арешту, позбавлення волі на певний строк або до довічного позбавлення волі.*

Обшук є слідчою дією, що являє собою процесуальне примусове обстеження приміщень, місцевості, окремих осіб з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб³. Здійснення слідчих (розшукових) дій відбувається в рамках кримінального провадження, регламентується нормами кримінального процесуального закону. Проведення слідчих (розшукових) дій можливе лише після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Здійснення їх до такого внесення або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом (див. ч. 3 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК)).

¹ В Малиновському райсуді Одеси під час засідання завдали собі поранення гострими предметами 7 обвинувачених у справі про організацію бунту в Південній виправній колонії. У червні 2020 року в тій самій Одесі підсудний, доставлений конвоем до суду, з пакета з документами дістав... гранату Ф-1 (розліт скалок — 300 м) і погрожував усім учасникам судового процесу.../ Валерій Бондар: «Відповідати за безпеку судів має хтось один»./Юридична газета онлайн. 21.11.2020 №21. URL: <https://yur-gazeta.com/interview/valeriy-bondar-vidpovidati-za-bezpeku-sudiv-mae-htos-odin.html>

² Там само

³ Обшук Вашого помешкання або іншого володіння // URL: <http://policeundercontrol.org/articles/12.html>

Проведення обшуку здійснюється на підставі ухвали слідчого судді після задоволення клопотання слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора про обшук (ст. ст. 234, 235 КПК). Під час проведення обшуку особою, яка його проводить, складається протокол (див. ст. 104 КПК).

При наданні військовослужбовцям НГУ права на проведення такої слідчої дії, як обшук, зазначені вище положення не враховані, чим створюється неузгодженість між нормами законопроекту і чинним КПК.

4. Перелік повноважень НПУ доповнюється повноваженнями щодо конвоювання осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, взятих під варту, обвинувачених, засуджених до арешту або позбавлення волі на певний строк, та охорони їх у залі суду (див. новий п. 32 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»).

Проте, на відміну від запропонованих проектом змін до Закону України «Про Національну гвардію України», де деталізуються умови застосування військовослужбовцями НГУ до відповідних осіб кайданок, службових собак, вогнепальної зброї під час здійснення конвоювання, ці моменти не враховані у нормах проекту щодо поліцейських. Можливо, це пов'язано з тим, що Закон України «Про Національну поліцію України» вже містить схожі приписи (див. ст. 45).

Однак варто звернути увагу, що, наприклад, випадки застосування кайданків (наручників) детально викладено у змінах до Закону України «Про Національну гвардію України» (див. ч. 2 ст. 17 вказаного Закону в редакції проекту), і те саме варто було б зробити у змінах до Закону України «Про Національну поліцію». Нагадаємо, що, наприклад, супроводження поліцейськими особи на примусове медичне обстеження із застосуванням кайданок може бути оцінене як приниження гідності особи, що становить порушення ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод⁴.

6. Хоча у пояснювальній записці до проекту стверджується, що реалізація запропонованих змін не потребуватиме збільшення видатків, проте, якщо збільшується функціональне навантаження (НГУ і НПУ отримують функції конвоювання на постійній основі), то повинно збільшитись і фінансування, інакше внесені зміни будуть фіктивними, бо їх виконання не буде забезпечене фінансами⁵. Отже, можливе прийняття цього проекту, на наш погляд, може призвести до збільшення видатків із Державного бюджету України, що потребує внесення фінансово-економічного обґрунтування відповідно до вимог ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України.

⁴ Такого висновку дійшов Європейський суд з прав людини у справі «Праніч-М-Лукич проти Боснії і Герцеговини» (заява № 4938/16). // «Закон і Бізнес».03.08.2020. URL https://zib.com.ua/ua/print/143872-v_kaydanah_na_medobstezhennya_espl_prisudiv_4_tis_evro_kompe.html

⁵ Вже охороняються 5 будівель ВАКС, але для ефективної роботи необхідне оновлення автопарку, — командуючий Нацгвардії, URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/148544-vzhe-okhoronyayutsya-5-budivel-vaks-ale-dlya-efektivnoyi-roboti-neobkhidne-onovlennya-avtoparku-komanduyuchiy-natsgvardiyyi>

7. Звертаємо увагу на необхідність застосування єдиної термінології у поданому законопроекті. Так, у нових приписах Закону України «Про Національну гвардію України» сказано, що військовослужбовці НГУ застосовують *наручники* (див. ч. 2 ст. 17 Закону в редакції проекту).

Водночас, у чинних редакціях законів, до яких запропоновані зміни, вжито термін «кайданки» (див. ст. ст. 3, 4 Закону України «Про Національну гвардію України» та п. 3 ч. 4 ст. 42, п. 1 ч. 3, п. 6 ч. 4 ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію України»).

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, О. Петриченко, І. Кунець

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/232349 від 07.12.2020

284854